

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Порівняльні та панельні соціологічні дослідження

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
Вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2022/2023
Семестр 5
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладачі: доц. Елліанна КОВТУНЕНКО, доц. Світлана САЛЬНІКОВА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник(и):

Елліанна КОВТУНЕНКО, к.с.н., доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

_____ Микола СИДОРОВ
(підпис)

Протокол № 17 від «30» серпня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» листопада 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльні та панельні соціологічні дослідження» є ознайомлення студентів зі специфікою порівняльних досліджень як важливого класу емпіричних соціологічних досліджень, навчити студентів планувати етапи становлення порівняльних досліджень, поглибити знання про методологічні особливості порівняльних та панельних досліджень, ознайомити з організаційними особливостями порівняльних та панельних досліджень.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження
2. Знати методи збору та аналізу даних в соціології

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Порівняльні та панельні соціологічні дослідження» є дисципліною вільного вибору студентів у фаховій підготовці здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Соціологія» (вибірковий блок «Прикладні соціологічні дослідження»). В ході цього курсу буде розглянуто специфіку організації та аналізу порівняльних та панельних досліджень. Панельними дослідженнями називають дослідження, в яких через задані часові інтервали збирається інформація про одні і ті ж одиниці спостереження. Мета таких досліджень – дослідження змін, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та розробка прогнозів. В останній час у світі значно підвищився інтерес до панельних досліджень як з боку державних установ, так і з боку наукових та бізнес-спільнот. В ході курсу студентів буде ознайомлено із специфікою панельних та порівняльних досліджень, з їх перевагами та недоліками, з різними типами панельних досліджень, особливостями проведення панельних досліджень та аналізу даних панельних досліджень. Також студенти ознайомляться з найвідомішими світовими панельними та порівняльними дослідженнями.

4. Завдання (навчальні цілі):

- ✓ розглянути етапи становлення порівняльних та панельних досліджень у різних соціальних науках,
- ✓ охарактеризувати методологічні особливості порівняльних та панельних досліджень,
- ✓ описати основні проблеми планування порівняльних та панельних досліджень,
- ✓ розглянути можливості порівняльних досліджень як інструменту перевірки та узагальнення соціологічних теорій,
- ✓ розглянути організаційні особливості порівняльних та панельних досліджень,
- ✓ охарактеризувати особливості аналізу емпіричних даних в порівняльних та панельних дослідженнях,
- ✓ розглянути специфіку використання джерел вторинних даних при проведенні порівняльних досліджень.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- ✓ Здатність обґрунтовувати методів та методик для розв'язання дослідницької проблеми, реалізації мети та вирішення задач дослідження (СК11).
- ✓ Вміння використовувати сучасні технології проведення досліджень, збору та аналізу соціальних даних (СК12).

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати методологічні особливості організації порівняльних та панельних досліджень	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Написання самостійної роботи	20
1.2	Знати основи організації вибіркового порівняльного дослідження за існуючими принципами.	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Практичні завдання	20
2.1	Вміти розробляти програму	Лекція, практичні заняття,	Практичні	20

	порівняльного дослідження, її методологічний та процедурний розділ, робочий план дослідження; калькуляцію дослідження	самостійна робота	завдання, контрольна робота	
2.2	Вміти застосовувати кількісні та якісні методи отримання первинної емпіричної інформації в порівняльних та панельних соціологічних дослідженнях	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Практичні завдання, обговорення, контрольна робота.	10
2.3	Вміти проводити інтерпретацію отриманих результатів	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Презентація власного проекту	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3
Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації (PH07)	+	+			+
Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів (PH10)	+		+		+
Обґрунтовувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних соціальних проблем (PH16)	+		+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Виконання завдань під час практичних занять PH1.1, PH2.1, PH2.2, PH2.3 – 18 балів/ 30 балів
2. Контрольна робота 1 PH1.1 – 7 балів/ 15 балів
3. Контрольна робота 2 PH1.1, PH2.1, PH2.2 – 7 балів/ 15 балів
4. Підсумковий звіт за результатами проекту PH1.1, PH2.1, PH2.2, PH2.3 – 14 балів/ 20 балів
5. Виконання самостійної роботи протягом семестру PH2.3 – 14 балів/ 20 балів

- підсумкове оцінювання – залік

7.2 Організація оцінювання:

1. Виконання завдань під час практичних занять PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2, PH 2.3 – протягом семестру
2. Контрольна робота 1 за темами 1-4 PH1.1 – після теми 4
3. Контрольна робота 2 за темами 5-7 PH1.1, PH2.1, PH2.2 – після теми 7
4. Підсумковий звіт за результатами проекту PH 1.1, PH 2.1, PH 2.2, PH2.3 – після теми 11.
5. Виконання самостійної роботи PH2.3 – протягом семестру.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Особливості порівняльних досліджень				
1	Основні завдання, які вирішуються за допомогою повторних досліджень	2	2	6
2	Різновиди повторних досліджень	2	2	6
3	Порівняльна характеристика панельних та ретроспективних досліджень	2	4	6
4	Моніторингові дослідження	2	4	6
2. Особливості дизайну панельних досліджень				
5	Особливості планування та реалізації панельних досліджень	2	2	6
6	Основні різновиди панельних досліджень	2	2	6
7	Основні типи дизайну вибірки для панельних досліджень	2	2	6
8	Огляд найвідоміших світових панельних та порівняльних досліджень	2	4	6
9	Огляд панельних та порівняльних досліджень, що проводяться в Україні		2	6
10	Вимоги до даних панельних досліджень Організація даних для проведення аналізу.	2	2	8
11	Основні методи аналізу панельних даних	2	4	8
ВСЬОГО		20	30	70

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття – 30 год.

Самостійна робота – 70 год.

9. Рекомендовані джерела:

а) основні джерела

- Ковтуненко Е.С. Особливості використання панельного та ретроспективного дизайну в лонгitudinalних дослідженнях. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2016. - №27. – С.194-197
- Ковтуненко Е.С. Деякі проблеми побудови вибірки в панельних дослідженнях. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2017. - №29. – С.91-93

- Ковтуненко Е.С. Методологічні проблеми вимірювання демократії. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2017. - №31. – С.94-96
- Ковтуненко Е.С. Особливості використання лонгitudinalного дизайну в соціологічних дослідженнях. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: збірник матеріалів конференції. – Переяслав-Хмельницький: ДПУ ім. Григорія Сковороди, 2018. - №41. – С. 121-124
- Ember, C.R, Ember, M. Cross-cultural Research Methods. - 2nd ed. - AltaMira Press, 2009. – 237 pp. С. 35-50

б) додаткові джерела:

- Вельцель Х., Инглхарт Р. Людський розвиток і “вибух” демократії: варіації змін режимів серед 60 суспільств // Соціологія: теорія, методи, маркетинг.- № 1. – 2008. – С. 85-118.
- Головаха Є., Горбачик А., Паніна Н. Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2006.- 142 с.
- Горбачик А.П. Архіви соціальних даних: цілі існування, форми роботи, проблеми створення // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - № 3. – 2000. – С. 130-144.
- Горбачик А.П. Методологічні проблеми порівняльних соціологічних досліджень // Вісник Київського університету. Серія Соціологія. Психологія. Педагогіка. - № 12-13. – 2002. – С. 7-10.
- Горбачик О.А. Електронні банки соціологічних даних // Український соціум. - № 2 (29). – 2009. – С. 14-21.
- Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 270 с. Стр. 176-187.
- Рукавишников В.О., Халман Л., Эстер П. Мораль в сравнительном измерении // Социологические исследования, 1998. - № 6. - С. 88-101.
- Соціальні структури і особистість: дослідження Мелвіна Кона і його співпрацівників / Пер. з англ. – К.: Вид.дім «Киево-Могилянська академія», 2007. – 559 с. Стр 289-311.
- John H. Goldthorpe. Current issues in comparative macrosociology: a debate on methodological issues // Comparative Social Research, Volume 16, 1997, pp. 1-26.
- Pranee Liamputtong. Doing Cross-Cultural Research. Ethical and Methodological Perspectives. – Australia: Springer, 2008 – 310 pp. Стр. 213-235.
- Measuring Attitudes Cross-Nationally. Lessons from the European Social Survey. – London: Sage, 2007. – 272 pp. Стр. 171-185
- H. Teune Measurement in Comparative research – Comparative Political Studies, vol. 1, 1968, pp. 123-138
- Vijver, Fons J. R van de and Leung, Kwok. Methods and Data Analysis of Comparative Research // Handbook of Cross-Cultural Psychology. Volume 1. Theory and Method. - pp. 257-300.